

บทที่ 5

สรุป อภิปราย และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษามีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
ในกระบวนการวางแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงาน
เขตพื้นที่ การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3 ผู้วิจัยได้สรุปขั้นตอนการวิจัย สรุปผลการวิจัย อภิปราย
ผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. วัตถุประสงค์ของการวิจัย
2. วิธีดำเนินการวิจัย
3. การวิเคราะห์ข้อมูล
4. สรุปผลการวิจัย
5. อภิปรายผล
6. ข้อเสนอแนะ

1. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษามีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานใน
กระบวนการวางแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขต
พื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3 ทั้งโดยรวมและรายด้าน

2. เพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานใน
กระบวนการวางแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขต
พื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3 ในสถานศึกษาที่มีขนาดต่างกัน

3. เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะการต่อเพิ่มการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษา
ขั้นพื้นฐานในกระบวนการวางแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3

2. วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากร ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหาร ครู ประธานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และผู้แทนอื่น ๆ ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3 จำนวน 2,526 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง ผู้บริหาร ครู ประธานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และผู้แทนอื่น ๆ ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3 จากโรงเรียนขนาดใหญ่ จำนวน 40 แห่ง และโรงเรียนขนาดเล็กจำนวน 107 แห่ง โรงเรียนละ 4 คน รวมทั้งสิ้นจำนวน 588 คน ซึ่งได้มาโดยวิธี การสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi-stage Sampling)

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับระดับการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในกระบวนการวางแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 43 ข้อ มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .97

3. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลด้วยเครื่องไมโครคอมพิวเตอร์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป เพื่อแปลผลการวิเคราะห์ ดังนี้

1. ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามขนาดสถานศึกษา วิเคราะห์โดยหาความถี่แล้วคิดเป็นร้อยละ

2. ระดับการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในกระบวนการวางแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3 ในสถานศึกษาขนาดต่างกัน ทั้งโดยรวมและรายด้าน โดยหาโดยหาค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

3. เปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในกระบวนการวางแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3 ทั้งโดยรวมและรายด้าน จำแนกตามขนาดสถานศึกษา ทั้งโดยรวมและรายด้าน โดยใช้สถิติ t - test

4. วิเคราะห์ข้อเสนอแนะต่อการเพิ่มการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในกระบวนการวางแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยการหาความถี่ คิดเป็นร้อยละ

4. สรุปผลการวิจัย

จากการวิจัยการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในกระบวนการวางแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3 สรุปผลการวิจัยได้ดังต่อไปนี้

1. ระดับการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในกระบวนการวางแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยรวม และรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก คือ ด้านการกำหนดแผนปฏิบัติการรายปี ด้านการนำแผนพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาสู่การปฏิบัติ ด้านการวิเคราะห์ปัญหาสาเหตุและพิจารณาแนวทางแก้ไขตามประเด็นสำคัญการพัฒนา และ ด้านการประเมินความต้องการและความจำเป็นของสถานศึกษา ด้านการเขียนแผนพัฒนาคุณภาพสถานศึกษา ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการเตรียมการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา

เมื่อพิจารณาตามขนาดสถานศึกษา พบว่า

1.1 คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในสถานศึกษาขนาดเล็ก มีส่วนร่วมในกระบวนการวางแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยรวมและรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก คือ ด้านการกำหนดแผนปฏิบัติการรายปี ด้านการนำแผนพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาสู่การปฏิบัติ และ ด้านการเขียนแผนพัฒนาคุณภาพสถานศึกษา ตามลำดับ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการเตรียมการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา

1.2 คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในสถานศึกษาขนาดใหญ่ มีส่วนร่วมในกระบวนการวางแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยรวมและรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก คือ ด้านการกำหนดแผนปฏิบัติการรายปี ด้านการวิเคราะห์ปัญหา สาเหตุและพิจารณาแนวทางแก้ไขตามประเด็นสำคัญการพัฒนา และ ด้านการประเมินความต้องการและความจำเป็น

ของสถานศึกษา ตามลำดับ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการเตรียมการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา

2. ผลการเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในกระบวนการวางแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในสถานศึกษาขนาดต่างกัน พบว่า การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในกระบวนการวางแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3 ในสถานศึกษาขนาดต่างกัน โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 จำนวน 5 ด้าน ส่วนอีก 1 ด้าน คือ ด้านการวิเคราะห์ปัญหา สาเหตุและพิจารณาแนวทางแก้ไขตามประเด็นสำคัญการพัฒนาไม่แตกต่างกัน

3. คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเสนอแนะต่อการการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในกระบวนการวางแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เรียงลำดับตามความถี่จากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก คือ ควรมีการเข้าร่วมกิจกรรมทางวิชาการของสถานศึกษา คิดเป็นร้อยละ 25.00 ควรมีการเข้าร่วมรับรู้และให้ความเห็นชอบการใช้จ่ายงบประมาณของสถานศึกษา คิดเป็นร้อยละ 19.35 และ ควรมีการช่วยในการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษาคิดเป็นร้อยละ 16.94 ตามลำดับ

5. อภิปรายผล

จากผลการวิเคราะห์การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในกระบวนการวางแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3 มีประเด็นน่าสนใจนำมาอภิปรายผล ดังต่อไปนี้

1. ระดับการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในกระบวนการวางแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3 โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่านโยบายของกระทรวงศึกษาธิการที่กำหนดให้ผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานได้ยึดหลักการบริหารแบบมีส่วนร่วม โดยการระดมความร่วมมือจากชุมชน และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งเป็นตัวแทนของชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา ซึ่งผู้บริหารสถานศึกษาทุกคนได้พยายามตั้งใจปฏิบัติตามนโยบายนี้อย่างเต็มที่และยังเห็นว่ายังปฏิบัติตามไม่ได้ถึงระดับวัตถุประสงค์ที่ตั้งใจ แต่กรรมการสถานศึกษาก็ยังมีการปฏิบัติในระดับมากอยู่

ประถมศึกษา ในเขตนิเทศที่ 4 สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดกาฬสินธุ์ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง

2. ผลการเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในกระบวนการวางแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในสถานศึกษาขนาดต่างกัน พบว่า การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในกระบวนการวางแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3 ในสถานศึกษาขนาดต่างกัน โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า 1) จำนวนคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีไม่เท่ากัน คือสถานศึกษาขนาดเล็กมี 9 คน ส่วนสถานศึกษาขนาดใหญ่มี 15 คน ซึ่งในการเข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผนเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษานั้น จำนวนคนที่น้อยกว่าย่อมจะสามารถนัดประชุมเพื่อปรึกษาหารือ เพื่อวางแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาได้อย่างพร้อมเพรียงมากกว่าจำนวนคนที่มาก ซึ่งบางคนอาจติดภารกิจส่วนตัว ดังนั้นการที่จะเข้ามามีส่วนร่วมอย่างพร้อมเพรียงกันในการประชุมวางแผนนั้นคงเป็นไปได้ยาก 2) บริบทของชุมชนและอาชีพของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ถ้าเป็นชุมชนขนาดเล็ก ความสัมพันธ์และความใกล้ชิดระหว่างโรงเรียนกับชุมชนและคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีค่อนข้างมาก ประกอบกับคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีอาชีพเกษตรกร หรืออาชีพอิสระ สามารถเสียสละเวลาเข้าร่วมประชุมเพื่อวางแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาได้อย่างเต็มที่ แต่ถ้าเป็นชุมชนขนาดใหญ่ ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนไม่ค่อยดี คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานส่วนใหญ่ประกอบอาชีพรับราชการ หรือเป็นบุคคลที่มีบทบาทและภาระหน้าที่สังคมมาก ทำให้ไม่ค่อยมีเวลาเข้าร่วมประชุมวางแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาเท่าที่ควร จากเหตุผลที่กล่าวมา ทำให้คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในโรงเรียนขนาดใหญ่เข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา แตกต่างกับคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในโรงเรียนขนาดเล็ก ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ออคคักดี ซาเกิม (2548 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3 ผลการวิจัยพบว่า การเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3 ในโรงเรียนขนาดต่างกัน โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

1.3 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3 ควรจัดอบรม หรือจัดทำ เอกสารเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ส่งให้กับ โรงเรียนใน สังกัดเพื่อนำไปให้คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานได้ศึกษาทำความเข้าใจเพื่อจะได้ ปฏิบัติหน้าที่มากขึ้น

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรวิจัยปัญหาการมีส่วนร่วมด้านการกำหนดแผนปฏิบัติการรายปีของ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในกระบวนการวางแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาของ สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในโรงเรียน ขนาดใหญ่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3

2.2 ควรวิจัยความต้องการพัฒนาตนเองของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3

2.3 ควรศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในกระบวนการวางแผนพัฒนา คุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา